אם עתידין לחזור כמלחמת יהושע אינה בטלה • הא דנקט עולמית משום מסקנא דתנא אורחיה קמ"ל דדרב יהודה משום דהיא עבודת כוכבים של ישראל כדמסיק דאלו עבודת כוכבים של עובד כוכבים יש לה ביטול דהא ודאי עובד כוכבים שהגיע עבודת כוכבים אע"פ שדעתו היה לחזור ולא בטלה יכולה להתבטל ע"י עובד כוכבים אחר ומה שפירש רש"י נמי בסמוך הרי היא כמלחמת יהושע שדימו העובדי כוכבים לחזור לא פירש כן אלא לישב הלשון של הרי היא כמלחמת יהושע כי אומה (ה) אינו תנאי שדימו לחזור כמה שלא נתבטלה לעולם אלא משום שעבדוהו לדעת ישראל ומסיק כדרב יהודה ואהא ודאי קאי עולמית כדפרישית לעיל: **דאי** תנא לה בטלה • משמע דאתיא כר' דאי לרבנן אפי' זבנה לא בטלה ועוד מדתני סיפא בעתידין לחזור דאי לרבנן אפי' אינן עתידין לחזור לא עדיף ממכרה ומכאן יש להוכיח דהא דאמר לעיל משכנה דבטיל לר' הייט (ו) כיון שנשתקעה דאי לא נשתקעה מודה ר' דלא בטיל כיון דלעתו לחזור: **ובא** עובד כוכבים והשתחוה • פי' לאותה לבינה עצמה שזקף הישראל אבל בא העובד כוכבים וזקף אחרת והשתחוה לה אינה נאסרת דדלמא לא ניחא ליה לישראל אלא באותה שזקף ולא כפי' רבינו שמואל: **והולכים** דרך אחרת • והכומרים שעבדום לא עשאום עובדת כוכבים אלא לערך המלכים וכשאותן שאין המלכים חושבין (ז) (סמ"ג סה מבטלים אותם אמר

אם עתידין לחזור במלחמת יהושע אינה בטלה (פ) וצריכא דאי תנא לה עליה, מדלא (נ) זבנה לא בטלה אבל נפלה עליה מפולת מדלא קא מפני לה אימא בטולי בטלה, צריכא, ואי תנא נפלה עליה מפולת משום דסבר הא מנחת כל אימת דבעינא לה שקילנא לה אבל גנבוה לסטים מדלא קא מהדר אבתרה בטולי בטלה, צריכא ואי תנא גנבוה לסטים משום דסבר אי עובד כוכבים שקיל לה מפלח פלח לה אי ישראל שקלה איידי דדמיה יקרין מזבין לה לעובד כוכבים ופלח לה אבל הניחוה הבעלים והלכו למדינת הים מדלא שקלו בהדייהו בטולי בטלה, צריכא; אם עתידין לחזור במלחמת יהושע אינה בטילה מידי מלחמת יהושע מיהדר הדור: ה"ק אם עתידין לחזור דרי הוא במלחמת יהושע ואין לה בטילה ולמה לי למיתלייה במלחמת יהושע? מלתא אגב אורחא קמ"ל כי הא *דאמר רב יהודה אמר רב "ישראל שזקף לבינה להשתחות לה, ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה", מנלן דאסרה? א"ר אלעזר כתחילה של א"י דאמר רחמנא ואשריהם תשרפון באש *מבדי *ירושה היא להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואי משום הנך דמעיקרא, בביטולא בעלמא סגי להו, אלא מדפלחו ישראל לעגל גלו אדעתייהו דניחא להו בעבודת כוכבים וכי אתו עובדי כוכבים, שליחותא דידהו עבדי, ה"נ ישראל שזקף לבינה גליא דעתיה דניחא ליה בעבודת כוכבים וכי אתא עובד כוכבים ופלח לה, שליחותא דידיה קעביד, ודלמא בעגל הוא דניחא להו במידי אחרינא לא? אמר קרא אלה אלהיך ישראל *מלמד שאיו לאלוהות הרבה, אימא כל דבהדי עגל ניתסרו, מכאן ואילך נישתרי? מאן מוכח: מתני' בעבודת כוכבים שהניחוה עובדיה: בשעת שלום מותרת, בשעת מלחמה אסורה. בימוסיאות של מלכים הרי אלו מותרות מפני שמעמידין אותה בשעה שהמלכים עוברים: גמ' אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב בית נמרוד הרי היא כעבודת כוכבים שהניחוה עובדיה בשעת שלום-ומותר אע"ג דכי בדרינהו רחמנא בשעת מלחמה דמי אי (ג) בעיא למיהדר הדור, מדלא הדור, בטולי בטלה: בימוסיאות של מלכים הרי אלו מותרות: וכי מפני שמעמידין אותה בשעה שהמלכים עוברין מותרין? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ה"ק מפני שמעמידין אותן בשעה שהמלכים עוברין ומלכים מניחין דרך זו והולכין בדרך אחרת כי אתא עולא יתיב אבימסא פניימא א"ל רב יהודה לעולא והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו בימוס שנפגם אסור ואפי' למ"ד *אין עובדים לשברים ה"מ עבודת כוכבים דזילא ביה מלתא למפלח לשברים אבל האי, לא איכפת ליה? א"ל *מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלאינן עיינינהא רבי יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו בימוס שנפגם מותר ואפי' למ"ד *עובדין לשברים ה"מ עבודת כוכבים דכיון דפלחה זילא ביה מילתא לבטולה אבל הני שקלי להאי ומייתו בימוס אחרינא, תניא כוותיה דר' יוחנן ור"ל בימוס שנפגם מותר מזבח שנפגם אסור עד שינתקרובן ה"ד בימוס ה"ד מזבח? א"ר יעקב בר אידי אמר ר' יוחנן בימוס-אבן אחת, מזבח-אבנים הרבה אמר

עלין זבח לעבודת כוכבים: **היכי דמי בימוס וכו'** • מגלח ידוע לן הי הוה בימוס למזבח והי הוה מזבח שמקריבין עליו דנפרוש מיניה: מאי

כמלחמת יהושע • לקמיה פריך הא לא הדור למוריים שילאו להלחם עם יהושע: **פ"ק אם עתידין לחזור** • הרי היא אסורה כאותה עבודת כוכבים של אמוריים שילאו למלחמה ודימו לחזור לפיכך נאסרו עבודת כוכבים שלהם בהגאה דכתיב "לא ידבק בידך מאומה תורה אור מן החרם" שהרי לא ביטלום מדעתם

ביטלתם: **למה ליה למיפלינהו במלחמת יהושע** • ליתני "אינה בטילה": **מלמד** שנגב אורחים קמ"ל • לפי דרכו שהיה צריך ללמדינו שלא בטל נתן סימן לדבריו ללמדנו מתוך הסימן מילתא אחריתי לפיוט לרב יהודה דאמר ישראל שזקף לבינה כו' דילפינן איסור דעבודת כוכבים מאותן שבימי יהושע לכל דבריה: **נשתחוה לה** • ולא השתחוה לה ובא (ג) עובד כוכבים והשתחוה לה אינה נאסרת: **מנלן דאסרה** • אלמא מילתא אחרינא נמי אסרה: **ומשריפה** • אלמא מילתא נמי אסרה ומכדי כל המתובר לה ירושה לישראל היא מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו: **מבדי עבודה כוכבים של עובד כוכבים בביטול פני נפ** • וקיימא לן (ל) (נקמן דף מד) עובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים של כרמו ליכפינהו לעובדי כוכבים ולבטלינהו: **שליחותייהו עבדי** • הלכך הוא עבודת כוכבים של ישראל ואינה בטילה עולמית: **כמידי אחרינא לא** • ניחא להו ולא אסרי אשירות דהא לאו שליחותייהו הוה: **כל דבהדי עגל** • אותן אשירות שהיו באותו הזמן אסרו דשליחותייהו הוה אבל הנעבדות מכאן ואילך שחזרו בתשובה לאו שליחותייהו הוה: **מאן מוכח** • מי יודע איזו היתה באותה שעה ואיזהו נעבדה אחרי כן: **מתני' שבניתן עובדים** • דאין דעתם לחזור: **בשעת שלום מותרת** • הואיל ולא לדעת ולא נטלה עמהם בימוסיאות: **בימוסיאות של מלכים** • אבני גזית המתוקנין בדרך מהלך המלך וכשהמלך עובר מושיבין שם עבודת כוכבים והוא משתחוה לה: **מפני שמעמידין אותה** • כלומר מפני שצריך להעמידה בשעה שהמלכים עוברים שאין מוכנות למושב עבודת כוכבים כל שעה אלא לאותה שעה ולקמן פריך ומשום הכי מותרין בתמיה: **גמ' בית נמרוד** • מגדל שבנו דור הפלגה לעבודת כוכבים ונמרוד היה מלך עליהם: **דכי בדרינהו רחמנא** • שנאמר ויפן ה' אותם: **ומהלכין בדרך אחרת** • ואין חושבין להן הלכך לאו משמשי עבודת כוכבים חשיבי: **לא איכפת ליה** • לעובד כוכבים אי נשבר דאכתי חזי למושב עבודת כוכבים: **שקלי פאי** • בימוס מאחר שנפגם ושדו ליה לבראי ומייתי אחרינא: **מזבח** • שמקריבין

[ראי תנאו" - בריבותא דמה בריבין כל הדוגמאות טמאות אות הבריתא]

מבנה

רבינו חננאל

אם עתידין לחזור הרי היא כמלחמת יהושע ואינה בטילה • למה לי למיתנא במלחמת יהושע • מילתא אגב אורחיה (נקט) קמ"ל כדרב דאמר ישראל שזקף לבינה להשתחות לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה • מנא לן בתחילה של ארץ ישראל דאמר רחמנא ואשריהם תשרפון באש • מכרי ארץ ישראל ירושה היא להן מאבותיהן • ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו • וא משום קדם שיתן אותה להם הקב"ה ירושה בביטול בעלמא סגי להו • אלא מאי משמע נאסרו כולהי מ ע ו ו ת י ה ו. דמדפלחי ישראל לעגל גלו דעתיהו דניחא להו בעבודת כוכבים • וכל עבודת כוכבים ד ע ב ד ו שליחותיהו דישראל קא עבדי • ולפיכך אסרינהו רחמנא • הכא נמי ישראל שזקף לבינה גלי דעתיה דניחא ליה בעבודת כוכבים • ועובד כוכבים בא והשתחוה לה שליחותיה דישראל קא עבדי ודחינן ודלמא בעגל בלחוד ניחא להו לישראל במידי אחרינא לא ניחא להו • לא ס"ד דכתיב אלה אלהיך ישראל • מלמד שאיו לאלוהות הרבה • אי הכי כל עבודת כוכבים דבהדי עגל ליתסרו שאר עבודת כוכבים לא ליתסרו • ופרקינן מאן מוכח כלומר מי מודיע איזהו מוקדם • ואיזהו מאחרי כן: ירושלמי השתחויה אינה בית המקדש רבי יונה רבע על סיטריה • ר' אחא רבע על סיטריה • ר' אבהו רבע כי ארחיה א"ר יוחנן לר' חייא בר אבא בבלאי ה) ג' מילין סלקין מן גניבון מפ"ימותא דתעניתא ועדבתא דיומא שביעאה והדין מקצתא ואתיא כי הא דאמר לא התיר השתחויה אלא לתענית צבור בלבד ובלבד על הצד • וכל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו יאמר לו הקב"ה קום לך • אל יפול • ובלבד יחיד על הצבור: מתני' עבודת כוכבים שהניחוה עובדיה בשעת שלום מותרת • פי' כגון שהניחוה ובטלוה • בשעת מלחמה אסורה בית נמרוד כעבודת

נוסח איך נאסרו האשירות שיהיו באלף כנגד בנין יהושע ובפרו מובלות לאומות (אין אומה אוסר טאינו שלו) ולמה לא סגי דהו בביטול

נוסח בימוס: ס"ל מלכים (מאמאיים) עלין יקר לפי טעם ג) טעמים

מבנה

סברות הפוכות בדינין יוצאי על בימוס טעמים

כוכבים שהניחוה עובדיה בשעת שלום ומותר. ואע"ג דכתיב ויפן ה' אתם משם וכשעת מלחמה דמיא הנהתם. כיון דאי הוו בעו למהדר הוו הדרי כיון דלא הדרי בטולי בטלוה: מתני' בימוסאות של עובדי כוכבים הרי אלו מותרות מפני שמעמידין אותן בשעה שהמלכים עוברין • ואוקמנה ושעמים שמניחין המלכים אותו הדרך והולכין בדרך אחר • פי' בנימוסאות הללו כגון כן שמעמידין עליו עבודת כוכבים • והוא מפורש כל בבה לזה כ) בימוס. והוא אבן אחת והיא המצבה. ר' יוחנן ורש"ל דאמרי תרוייהו בימוס שנפגם מותר • ואפילו למאן דאמר עובדין לשברין הני מילי בעבודת כוכבים דכיון דפלחה זילא ביה מילתא לבטולה • אבל הכא ג) בימוס שקליה להאי ומיפלח לאחרינא • תניא כוותיה בימוס שנפגם מותר • מזבח שנפגם אסור עד שינתץ רובו • א"ר יוחנן בימוס אבן אחת • מזבח אבנים הרבה • כדכתיב

ה) לפנינו הגירסא כיומלמי כאן [וכ"כ בפ"ד דסוכה ה"ח] מרין מילין סלקין מן גניבון מפ"ימותא דתעניתא ועדבתא דיומא שביעיא וכבכין דקסרין אמרין אף הדא מקוטא ואתיא כי הא דאמר וכו'. ג) מלאי ל"ל וכוא מפורש בפ"ק דף מז דכל כמה סמיוחד לעמוד עליה עבודת כוכבים נקרא בימוס. ג) מלאי ל"ל אבל הכא שקלי לאלי בימוס ומייתי בשום אחרינא.

הגהות הב"ח (א) נמ' אינה בטילה עולמית ולריכא. ל"נ כך היא גירסת הפוסק: (ב) שם אי בעו למיכדר: (ג) רש"י ד"ה להשתחות לה וכו' וכא עובד כוכבים והשתחוה לה אסרה תע"ש: (ד) ד"ה מבדי וכו' וקיימא לן לעיל עובד כוכבים. ל"נ דף מג ע"ח: (ה) תוס' ד"ה אם וכו' כמלחמת יהושע כי אותה שלא נתבטלה לעולם אינו בטיל כמה שדימו לחזור אלא מפני שעבדוהו כל"ל: (ו) ד"ה דאי וכו' הייט כגון שנשתקעה: (ז) ד"ה והולכים וכו' מושבין לכם:

[לעיל מא.מע:]

[כ"ב קעא: תוליין פתח:]

[לעיל מא:מע:]

[תוס' פ"ז]

[עי' תוס' ד"ה ג. ד"ה ולא קליר וכו'.]

[לעיל מז.]

סנהדרין סג. ע"ש